

Aan
Van
Afgestemd met
In afschrift aan

MINDEF en STASDEF
pDGB
CDS, HDFC, DCO, DJZ

TER BESLISSING

Datum

3 september 2026

Onze referentie

D2026-005992

MINDEF20260062198

Opgesteld door

Aantal bijlagen

1

Nota

Kamerbrief inrichting opkomstplicht

Aanleiding

In de brief 'Ontwikkelingen op personeelsgebied zomer 2026' (Kamerstuk 33763, nr. 177, 3 juli 2026) is de Kamer voor het laatst geïnformeerd over de uitwerking van het Dienmodel. In die brief is een aantal vragen dat door de Kamer werd gesteld over het Dienmodel en de (selectieve) opkomstplicht tijdens de begrotingsbehandeling Defensie en het laatste Commissiedebat Personeel van een eerste reactie voorzien. Destijds lag de focus op de faseovergangen binnen het Dienmodel, de aanpassing van wetgeving en het sanctiemechanisme.

Deze brief is een de invulling van de toezegging om de Kamer dit najaar uitgebreider te informeren over onder andere de inrichting van de opkomstplicht. Aangezien het Wetgevingsoverleg Personeel al op 28 september is volgt deze brief nu vrij snel op de vorige.

Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van gevoegde Kamerbrief voor het Wetgevingsoverleg Personeel van 28 september.

Kernpunten

- In deze brief gaat Defensie nader in op de inrichting van de (selectieve) opkomstplicht. Daarbij wordt het model toegelicht waarvoor is gekozen en dat twee facetten combineert: 'vrijwilligheid en verplichting' en 'een lang en een kort spoor'.
- Daarnaast gaat de brief in op de praktische inpasbaarheid van de dienstplicht in het leven van jongeren (wanneer dienen) en op het maatschappelijk rendement, zoals de ontwikkeling van persoonlijke vaardigheden.
- Vervolgens wordt het plan van aanpak toegelicht om de uitwerking van het Dienmodel te borgen. Dit plan bestaat uit vijf sporen: beleidsmatige uitwerking dienmodel, wetgevingstraject, maatschappij en communicatie, doorontwikkeling Defensie-enquête, uitvoering en inrichting.

Toelichting

Model opkomstplicht: de belangrijkste elementen worden hieronder toegelicht.

Vrijwillig en verplicht

- Ook in de laatste fase van het Dienmodel streven we ernaar om de krijgsmacht zo lang mogelijk op basis van vrijwilligheid te vullen. Pas in het uiterste geval als dat niet meer voldoende instroom oplevert, zal over worden gegaan tot verplichting op basis van een selectiemechanisme.
- De op dat moment verplichte Defensie-enquête ondersteunt het maken van een selectie wanneer vrijwilligheid onvoldoende blijkt om in de personele behoefte te voorzien.

Lang en kort spoor

- Het model combineert een lang en kort spoor. Het huidige Dienjaar vormt de basis voor het lange spoor (12–24 maanden in werkelijke dienst) en richt zich op de militaire ontwikkeling van deelnemers en de instroom van beroepsmilitairen en reservisten.
- De Nationale Weerbaarheidstraining (NWT) vormt de basis voor het korte spoor. De NWT wordt bij het reactiveren van de opkomstplicht verlengd van drie naar zes maanden in werkelijke dienst (gecombineerde startopleiding en functie- of vaktechnische opleiding) en is primair gericht op versterking van de oorlogsorganisatie en het reservistenbestand.
- Het vrijwillig vervullen van de dienstplicht kan verlopen via het korte én het lange spoor. Indien dienstplichtigen verplicht worden opgeroepen volgen zij altijd het korte spoor.

Financiële overwegingen

- Met de Defensienota's 2022 & 2024 is cumulatief structureel circa 200 miljoen euro aan de Defensieonderdelen uitgedeeld voor het Dienjaar, de NWT en de enquête, waarmee het Dienmodel vormgegeven is.
- Mocht in de toekomst één van de treden van het Dienmodel door de omstandigheden verplicht worden t/m uiteindelijk een volledige opkomstplicht, dan brengt dit extra uitgaven met zich mee door de grotere schaal waarop dan o.a. geselecteerd, gekeurd, opgeleid, geoefend, gekleed en bewapend zal moeten worden. Deze meeruitgaven zullen in dat geval berekend moeten worden en er zal dan na besluitvorming extra budget voor ter beschikking gesteld moeten worden.
- Mocht de verdere uitwerking van de opkomstplicht in de nabije toekomst al tot meer uitgaven leiden, bijvoorbeeld voor een vernieuwd dienstplichtigenregister, dan zal dit separaat ter besluitvorming voorgelegd worden.

Juridische overwegingen

- De Kamerbrief heeft in beginsel geen directe juridische gevolgen.

Communicatie

- Er is op dit moment geen aparte communicatie voorzien. Het is van belang te blijven benadrukken dat de eventuele opkomstplicht een uiterste middel is.
- De woordvoeringslijnen volgen de Kamerbrief en de lijnen voor het WGO P.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens van de steller en de ondertekenaar worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

